

**РОЗВИТОК СВІТОВОЇ
КУЛЬТУРИ
У II ПОЛ. ХХ СТ. – НА ПОЧ.
ХХІ СТ.**

УМОВИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ

У роки Другої світової війни значна кількість діячів культури – Е.Хемінгуей, А.де Сент-Екзюпері, Л.Арагон та інші зі зброєю в руках воювали проти фашистів. Твори в галузі літератури, музики, мистецтва, кіно відігравали важливу роль в загартуванні морального духу народів, наближаючи перемогу над фашизмом. Осмислення причин і наслідків війни, її жорстокості, поведінки людей в екстремальних умовах стало важливою темою світового мистецтва.

В умовах "холодної війни" ідеологічний бік творчості став переважати над художнім. Періодичні загострення соціально-економічних суперечностей, масові суспільні рухи обумовили появу різних форм контркультури ("розгнівані", рокери і т.д.). Вони ніби протистояли бездуховності масової культури та класичній культурі минулого. Назрівання екологічної катастрофи, гонка озброєнь, гострі міжнародні кризи сприяли зростанню настроїв песимізму, передчуття апокаліпсису.

Розпад колоніальної системи сприяв підвищенню ролі країн, що розвиваються, у світовій культурі. Міжнародне визнання отримали індійський кінематограф, африканські і латиноамериканські музикальні ритми й мелодії.

Одним із наслідків науково-технічної революції (НТР) став прискорений розвиток засобів масової комунікації, що створило матеріальну основу для небувалого розквіту масової культури і появи рок-музики.

Постмодернізм – одне з найяскравіших літературних явищ другої половини ХХ століття

Вперше термін «постмодернізм» згадується у 1917 році в роботі німецького філософа Рудольфа Панвінца «Криза європейської культури», але поширився він лише наприкінці 1960-х років спершу для означення стильових тенденцій в архітектурі, спрямованих проти безликої стандартизації, а пізніше – у літературі, малярстві та музиці.

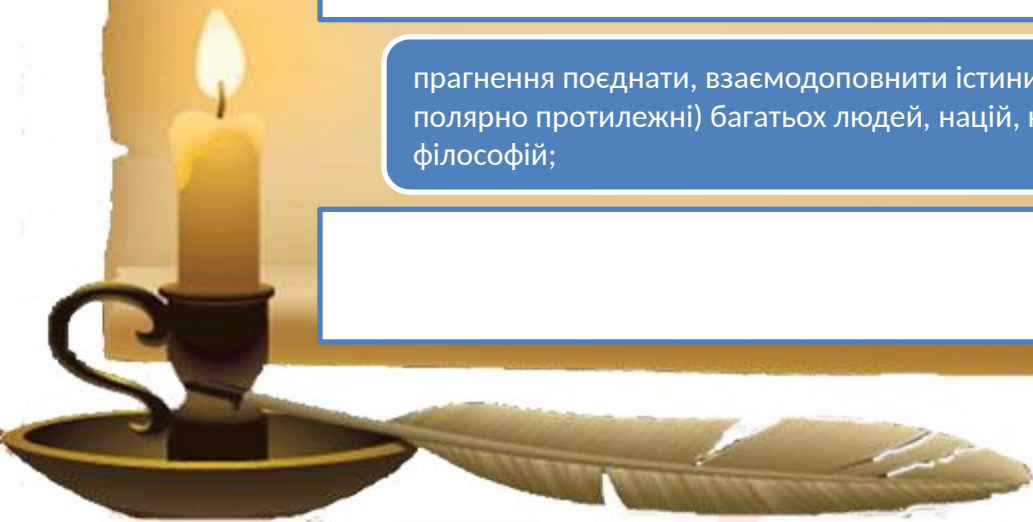

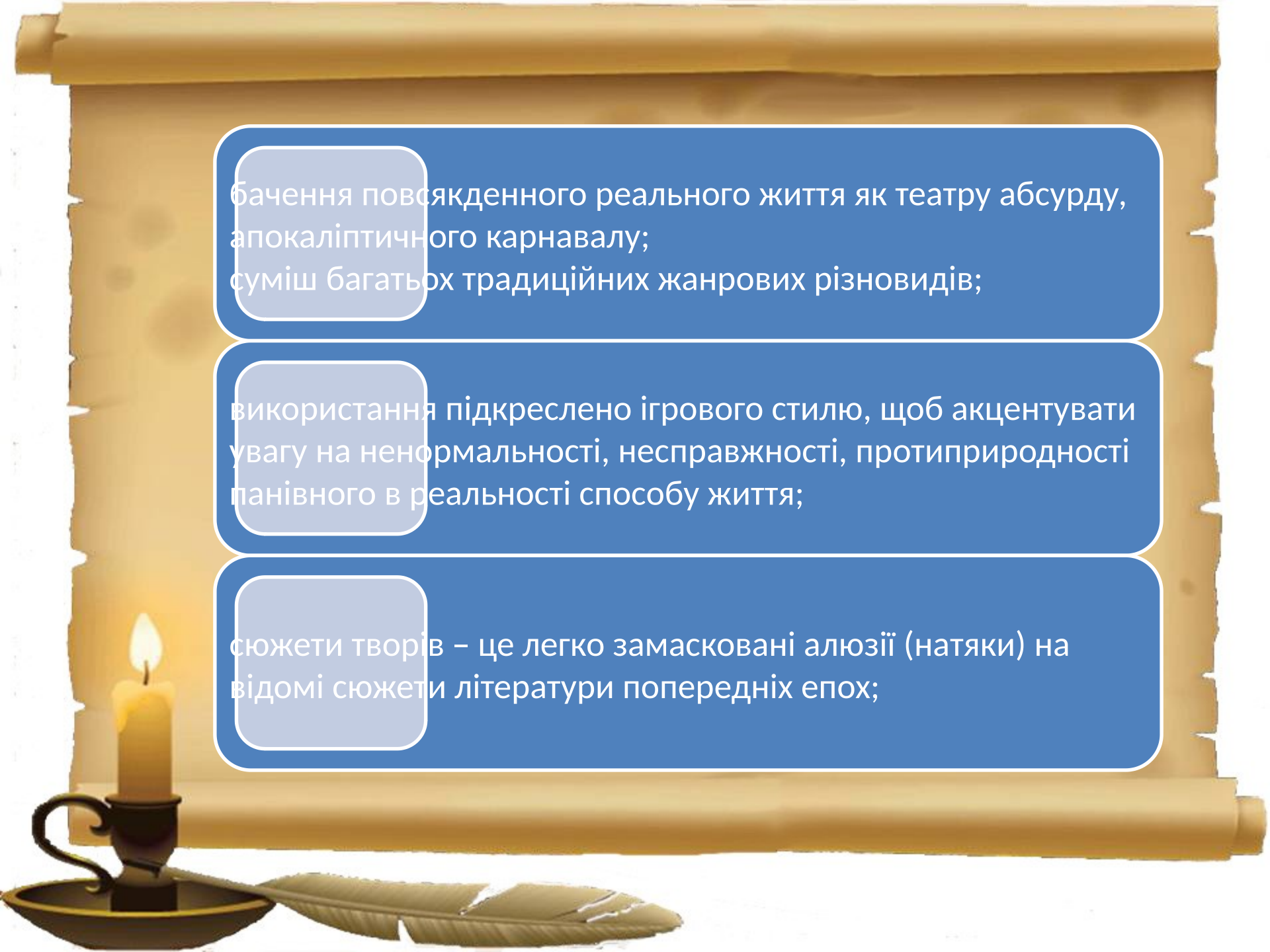
РИСИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Культ незалежної особистості;

потяг до архаїки, міфу, колективного, позасвідомого;

прагнення поєднати, взаємодоповнити істини (часом полярно протилежні) багатьох людей, націй, культур, релігій, філософій;

The image features a background of a rolled-up parchment scroll with a yellowish-brown hue and a slightly textured surface. Three blue, rounded rectangular text boxes are arranged vertically on the scroll. In the bottom left corner, there is a lit candle in a dark metal holder, with a quill pen lying horizontally next to it. The candle's flame is bright yellow, and the quill is a light brown color.

бачення повсякденного реального життя як театру абсурду,
апокаліптичного карнавалу;
суміш багатьох традиційних жанрових різновидів;

використання підкреслено ігрового стилю, щоб акцентувати
увагу на ненормальності, несправжності, протиприродності
панівного в реальності способу життя;

сюжети творів – це легко замасковані алюзії (натяки) на
відомі сюжети літератури попередніх епох;

зумисне химерне переплетення різних стилів оповіді
(високий класицистичний та сентиментальний чи грубо
натуралістичний і казковий та ін.; у стиль художній нерідко
вплітаються стилі науковий, публіцистичний...);

запозичення, перегуки спостерігаються не лише на сюжетно
– композиційному, а й на образному, мовному рівнях;

присутність образу оповідача;
іронічність та пародійність.

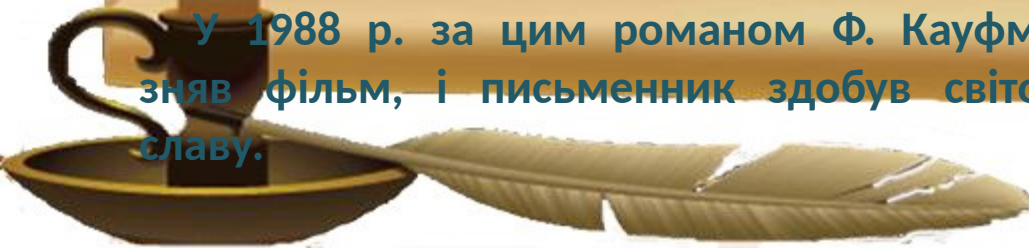
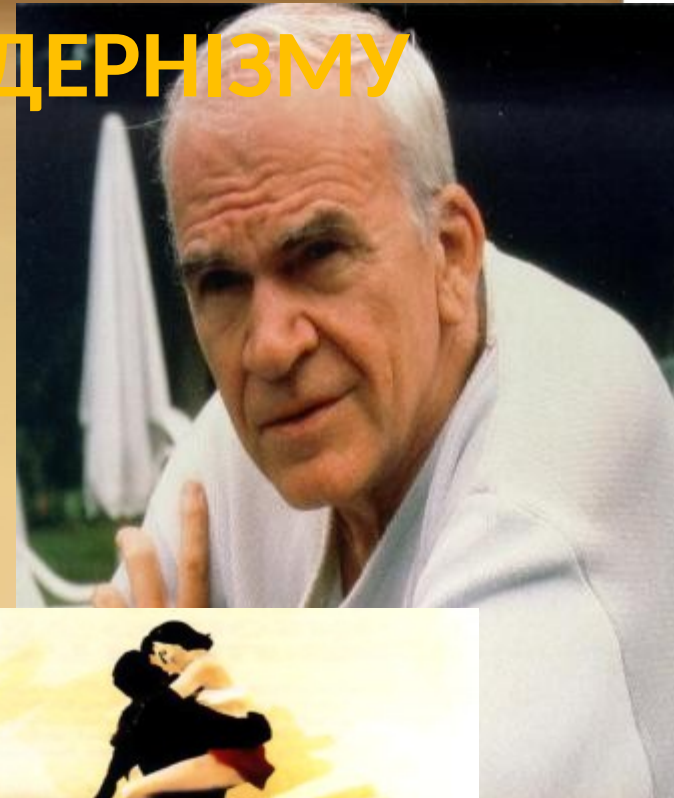
НАЙВІДОМІШІ ПРЕДСТАВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Мілан Кундера

Мілан Кундера (нар. 1929 р.) — всесвітньо відомий чесько-французький письменник, народився в м. Брно (Чехословаччина, тепер Чехія).

Із середини 1950-х років стає знаменитістю: пише літературні статті, які бурхливо обговорюються, захищає авангардну поезію. У 1982 р. Кундера закінчив свій найвідоміший роман «Нестерпна легкість буття» про трагічну долю подружжя чехів, яке в 1968 р., рятуючись від радянської окупації, емігрувало до Швейцарії.

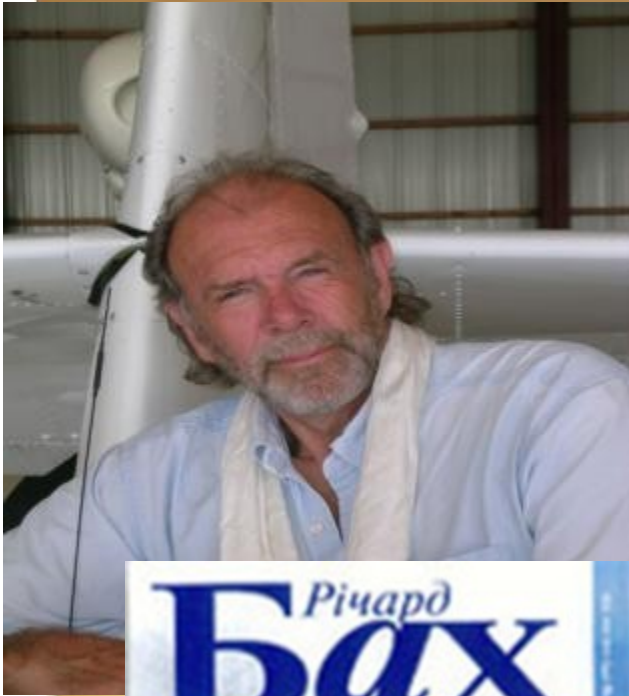
У 1988 р. за цим романом Ф. Кауфман зняв фільм, і письменник здобув світову славу.

Річард Девід Бах

Річард Девід Бах (нар. 1936 р.) — американський письменник, філософ, публіцист, народився в м. Оук-Парку, штат Іллінойс.

Найвідоміший твір письменника повість-притча «Чайка на ймення Джонатан Лівінгстон» (1970) про чайку, що вчилася літати й по-справжньому жити, оволодівала нелегким мистецтвом самовдосконалення та самопожертви.

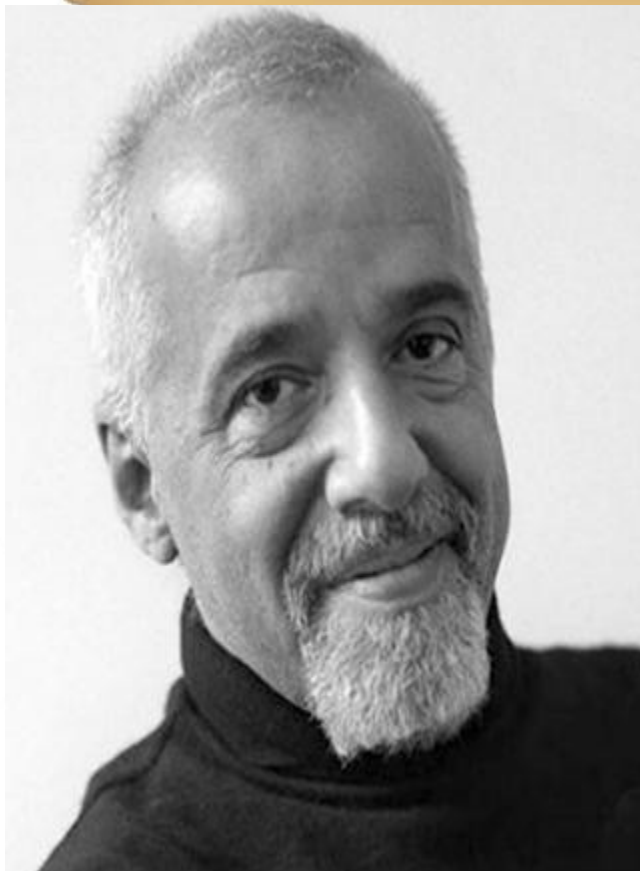

Пауло Коельо

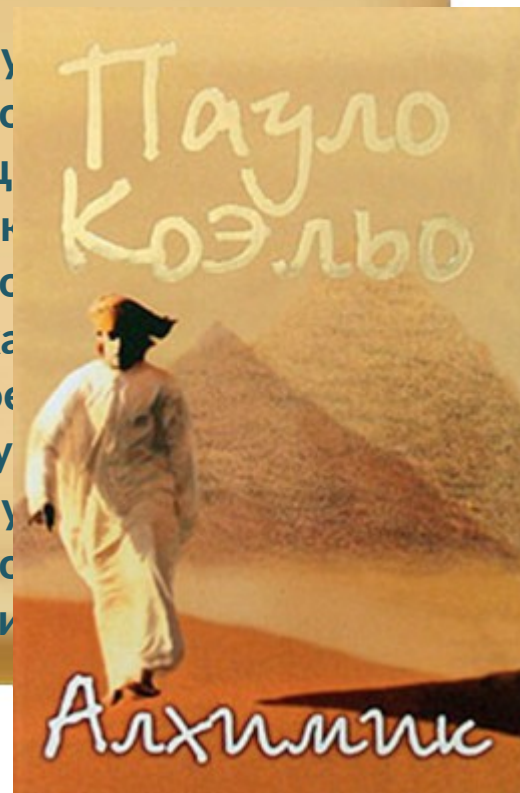
- Пауло Коельо (нар. 1947 р.) відомий бразильський письменник і поет.

Опублікував в цілому 18 книг - романи, коментовані антології, збірники коротких розповідей-притч.

Прославився після видання роману «Алхімік» (1988), який довго залишався в першій десятці бестселерів. Це книжка про пошук сенсу життя, про труднощі, що виникають у житті людини, яка замислюється про своє призначення. Роман учить тому, що ніколи не треба впадати у відчай, потрібно дослухатися до свого внутрішнього голосу та вірити в себе.

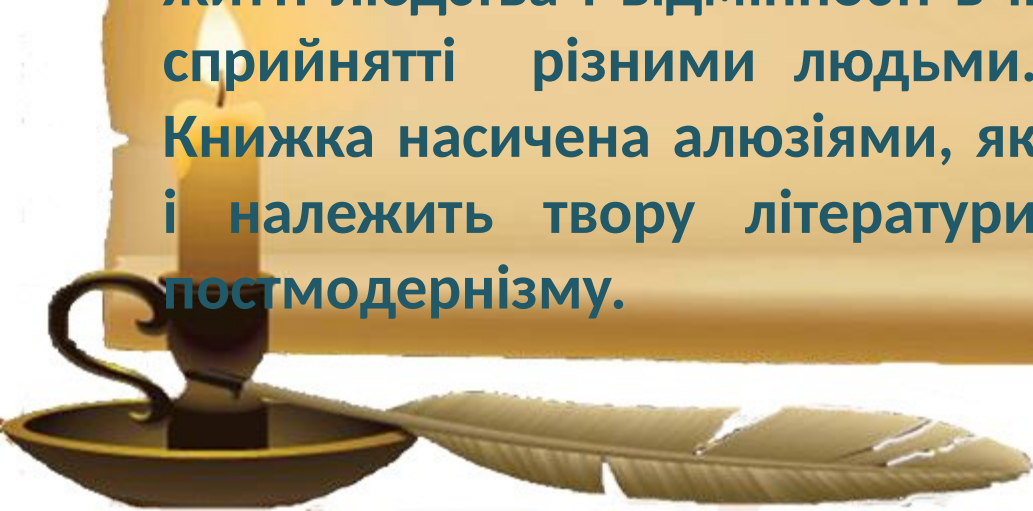
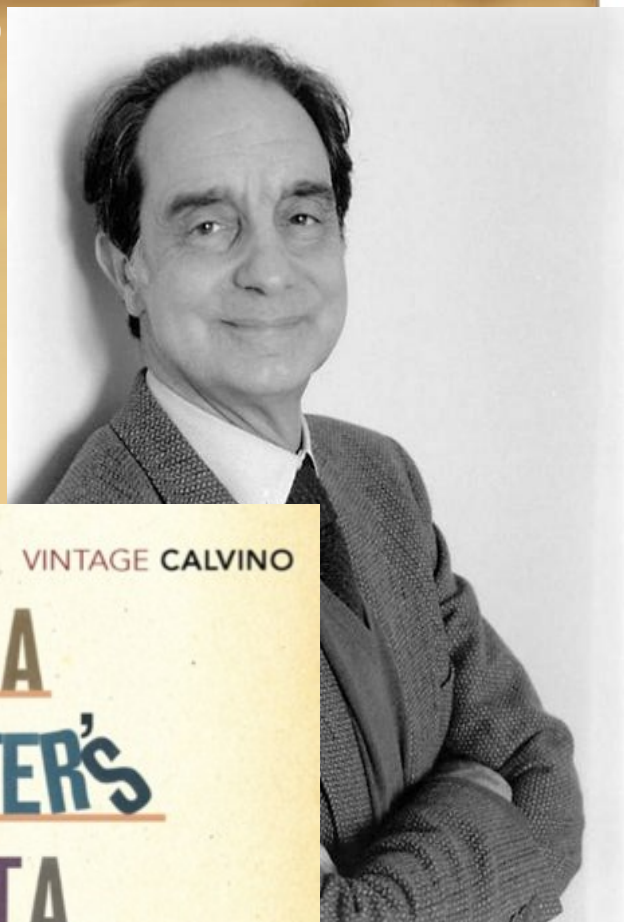

Пауло Коэльо

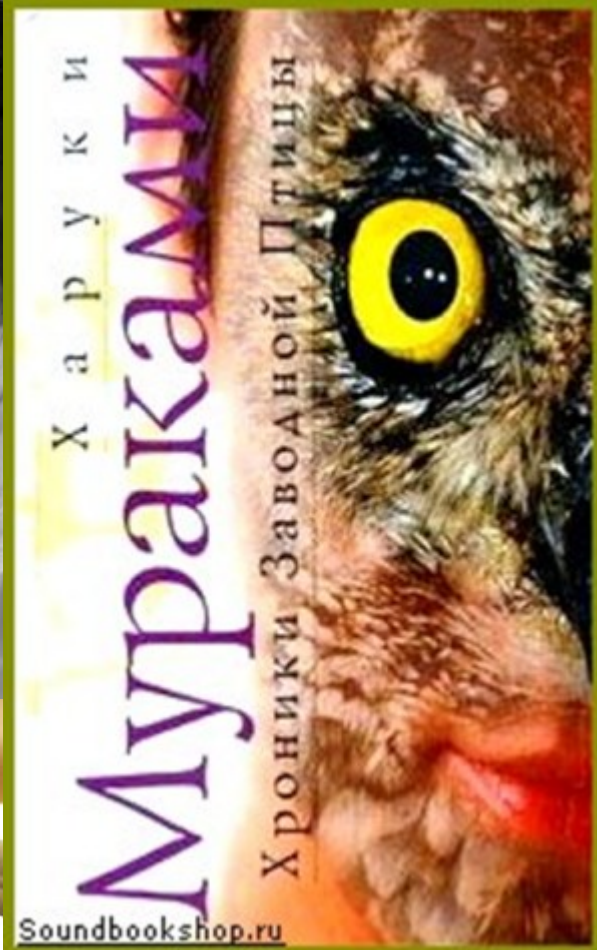
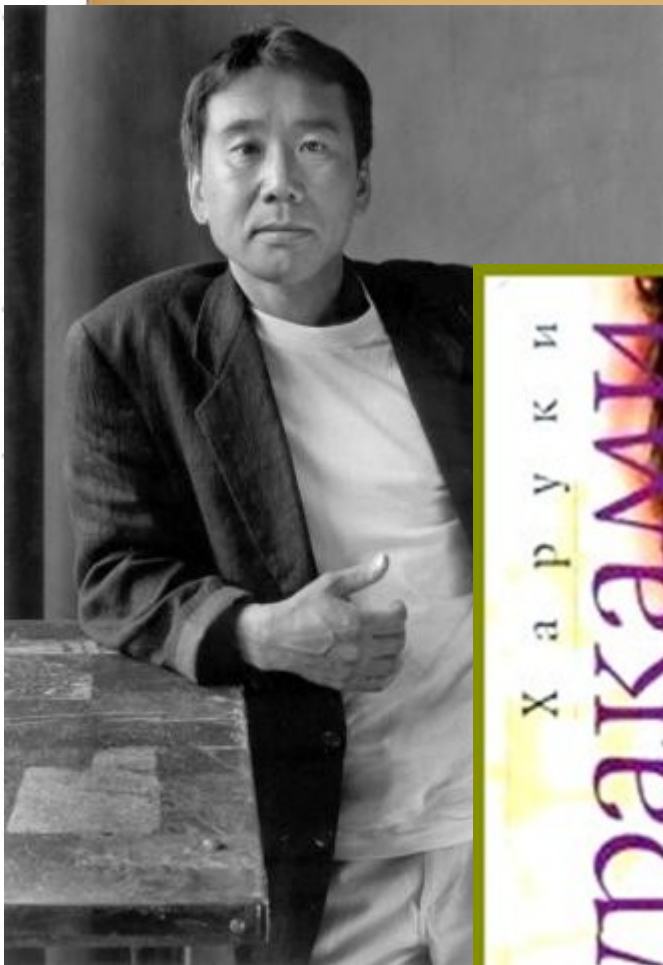

Італо Кальвіно

- Італо Кальвіно (1923-1985) італійський письменник, критик. Усі інтереси обумовили своєрідність його творів, одним з яких є відомий роман «Якщо мандрівець однієї зимової ночі...» (1979). Головна тема твору роль літератури в житті людства і відмінності в її сприйнятті різними людьми. Книжка насичена алюзіями, як і належить твору літератури постмодернізму.

Харукі Муракамі

Харукі Муракамі (нар. 1949 р.) популярний японський письменник і перекладач, народився в м. Кіото, колишній столиці Японії.

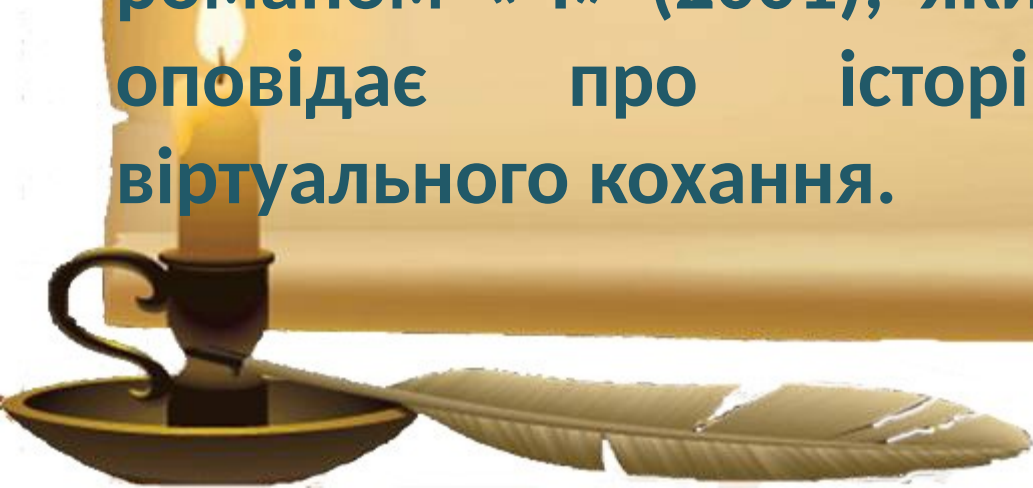
З-поміж відомих творів Харукі Муракамі можна виокремити містичний роман «Хроніки Механічного Птаха» (1995). Головний герой твору — людина, яка залишилася наодинці із собою і шукає сенсу життя.

Януш Леон Вишневський

Януш Леон Вишневський (нар. 1954 р.) один із найпопулярніших письменників сучасної Польщі.

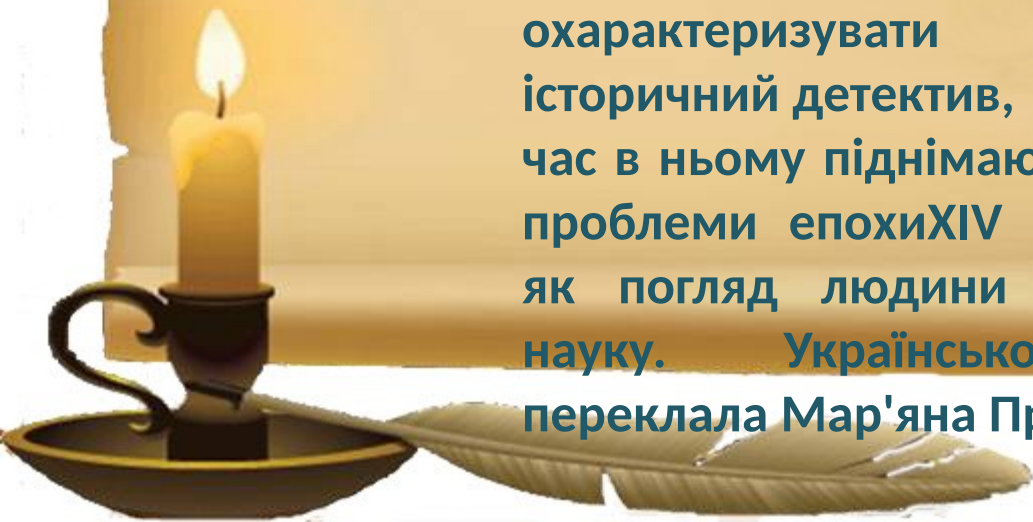
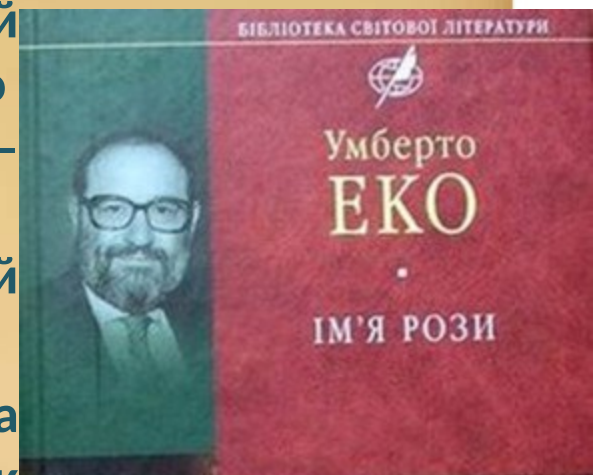
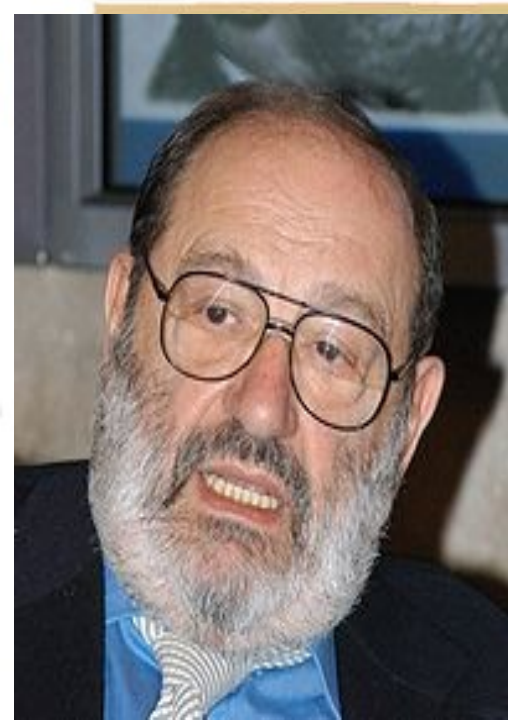
Дебютував у літературі романом «Ч» (2001), який оповідає про історію віртуального кохання.

Умберто Еко

• Умбѐрто Ёко (5 січня 1932 р. Алессандрія, П'ємонт, Італія) — італійський письменник, філософ, лінгвіст, літературний критик, семіотик. І «Ім'я рози» або «Ім'я троянди» — перший роман італійського письменника Умберто Еко, який відразу приніс йому світову славу.

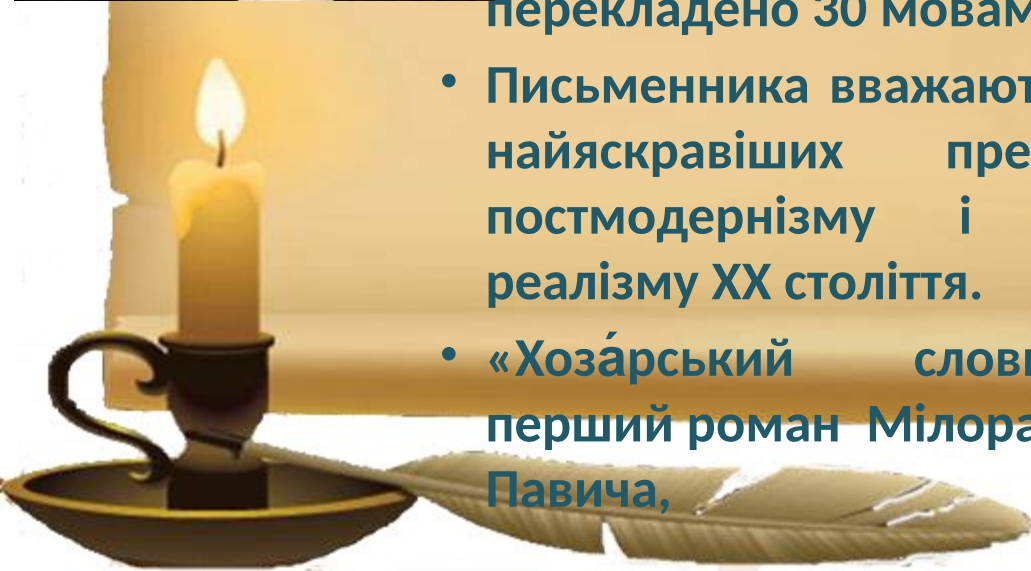
• Жанр твору можна охарактеризувати як історичний детектив, але в той же час в ньому піднімаються важливі проблеми епохи XIV століття, такі як погляд людини на релігію та науку. Українською роман переклала Мар'яна Прокопович.

Милорад Павич

- Милора́д Па́вич (15 жовтня 1929, Белград — 30 листопада 2009, Белград) — сербський поет, прозаїк, літературознавець, перекладач, фахівець з історії сербської літератури XVII—XIX ст.ст., сербського бароко та поезії символізму. Один з найчитаніших письменників екс-Югославії XX століття, його твори перекладено 30 мовами.

- Письменника вважають одним з найяскравіших представників постмодернізму і магічного реалізму XX століття.
- «Хоза́рський словні́к» — перший роман Мілорада Павича,

Патрік Зюскінд

- Патрік Зюскінд (* 26 березня 1949, Амбах, Баварія, ФРН) — німецький письменник і кіносценарист.
- Успіх прийшов після виходу його першого твору «Контрабас». Найвідоміший твір Зюскінда «Запахи» (1985) перекладено 46 мовами, в тому числі і на латину, і продано близько 15 мільйонів екземплярів.
- У 2006 році роман було екранізовано німецьким режисером Томом Тиквером. Фільм називається «Парфумер: Історія одного вбивці».

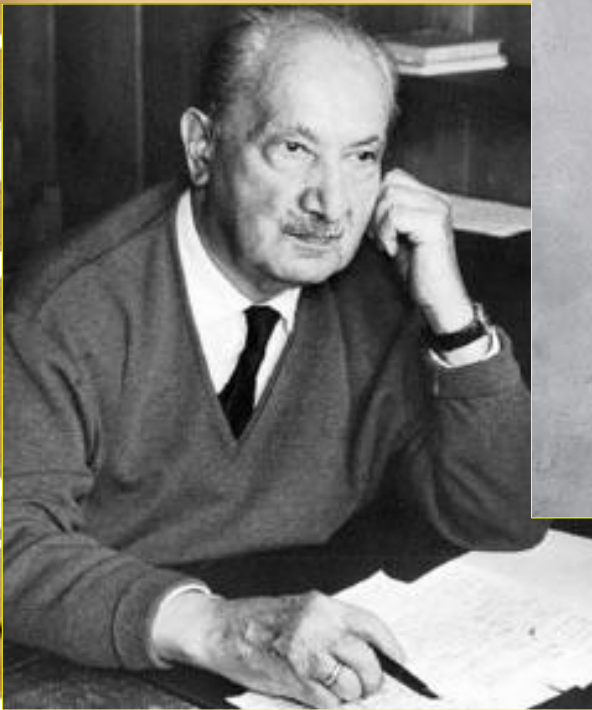

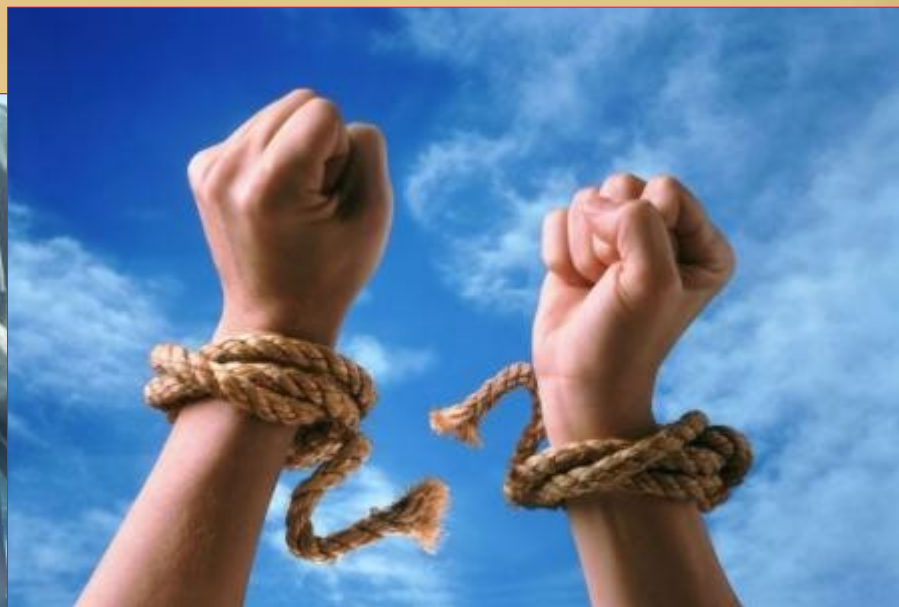
У передвоєнний час виникає, а після Другої світової війни активно розвивається екзистенціалізм.

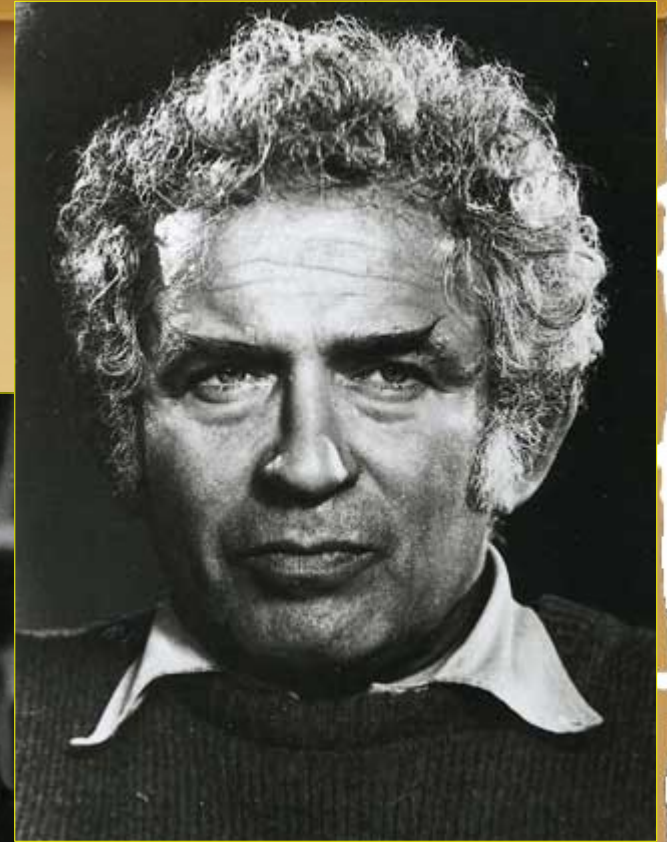
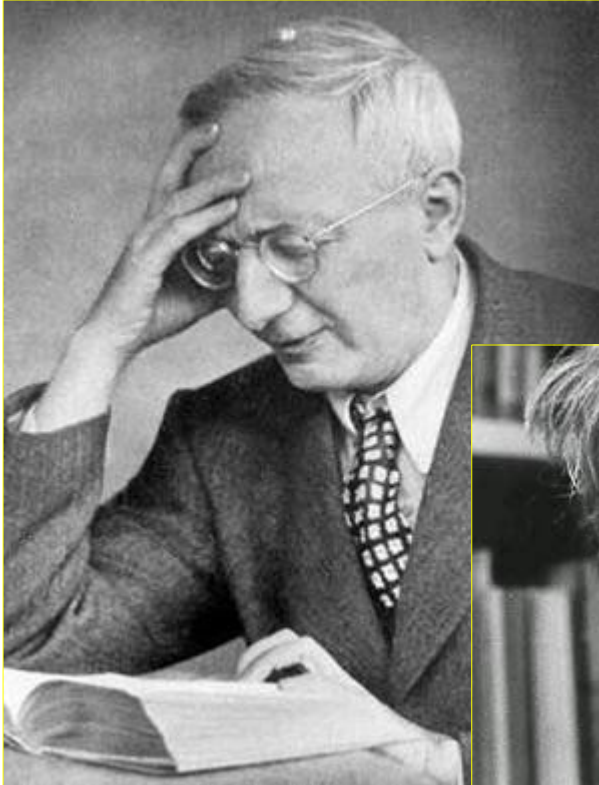
Екзистенціалізм (лат. *existentiel* – існування) – напрям у філософії і течія модернізму, в якій джерелом художнього твору є сам митець, що виражає життя особистості, створюючи художню дійсність, яка розкриває таємницю буття взагалі.

Джерела екзистенціалізму містились у працях німецького мислителя XIX ст. Е.-С. К'єркегора. Теорія сформувалася в працях німецьких (М. Хайдеггер, 1889-1976; К. Ясперс, 1883-1969) та французьких (А. Камю, 1913-1960; Ж.-П. Сартр, 1905-1980) філософів та письменників.

Екзистенціалізм у художніх творах відбиває настрої інтелігенції, розчарованої соціальними та етичними теоріями. Письменники прагнуть збагнути причини трагічної невлаштованості людського життя. На перше місце висуваються категорії абсурду буття, страху, відчаю, самотності, страждання, смерті. Представники цієї філософії стверджували, що єдине, чим володіє людина, це її внутрішній світ, право вибору, свобода волі.

Екзистенціалізм поширюється у французькій (А. Камю, Ж.-П. Сартр та ін.), німецькій (Е. Носсак, А. Деблін), англійській (А. Мердок, В. Голдінг), іспанській (М. де Унамуно), американській (Н. Мейлер, Дж. Болдуїн), японській (Кобо Абе) літературах. В Україні проявився у 1920-х роках у творчості В. Підмогильного, пізніше – у спадщині І. Багряного, Т. Осьмачки, В. Барки, В. Шевчука та ін.

У другій половині ХХ ст. розвивається «новий роман» (антироман), який, на думку Д. С. Наливайка, виникає як заперечення екзистенціалізму. Антироман – жанровий різновид французького модерного роману 1940-1970-х рр.

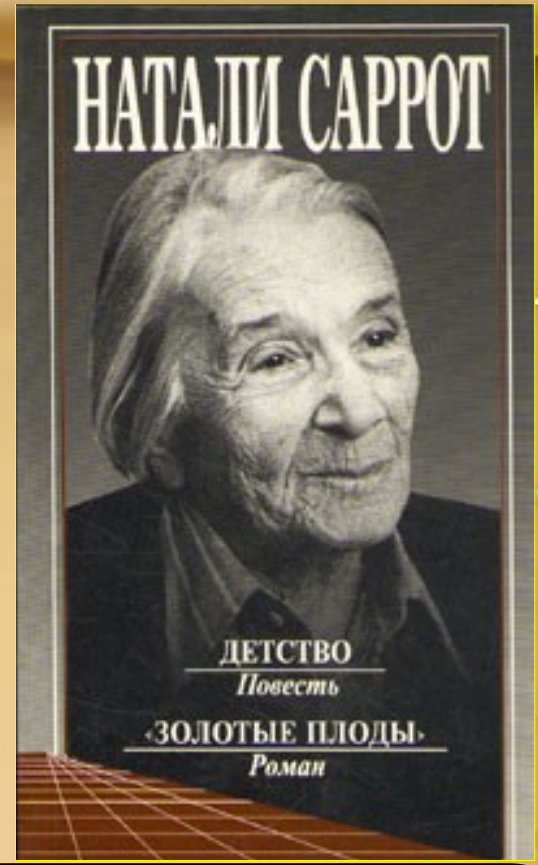
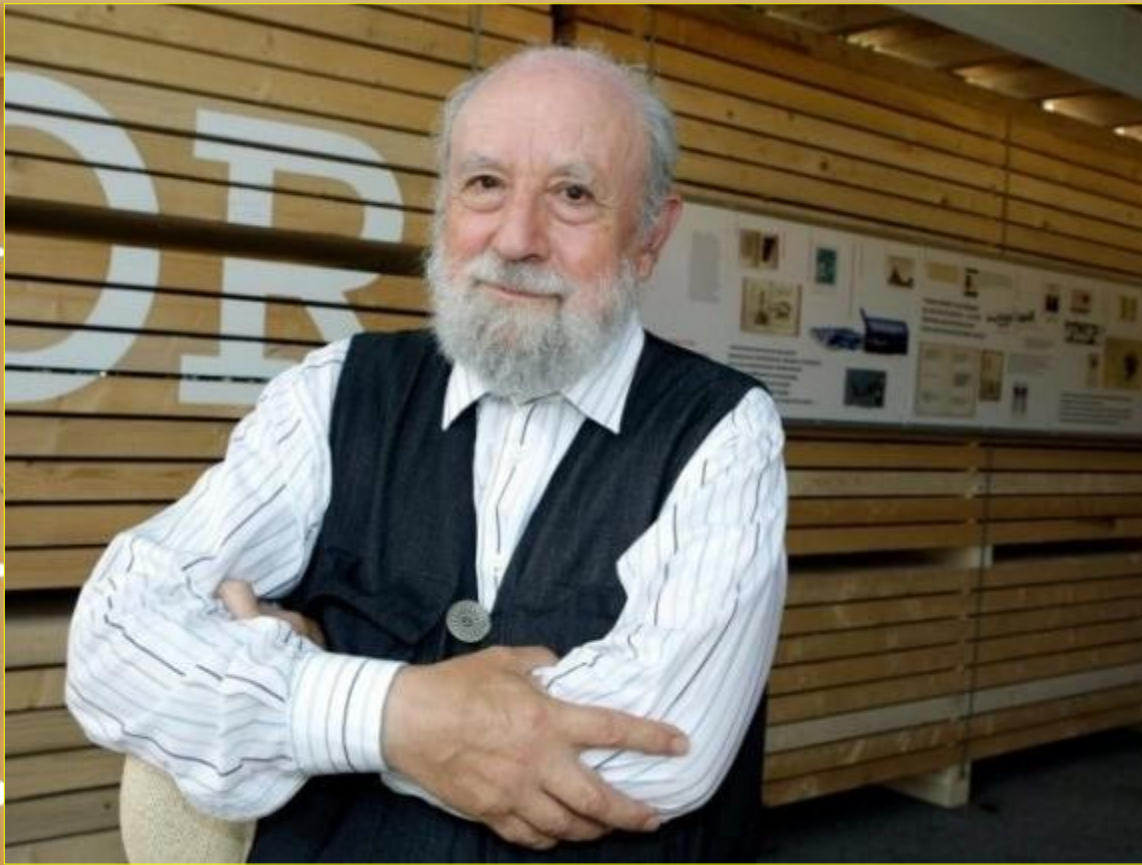
Термін уперше запровадив Ж.-П. Сартр у передмові до роману Н. Саррот «Портрет невідомого» (1947). Представники цього жанру (Н. Саррот, А. Роб-Грійє, М. Бютор, К. Симон та ін.) відтворювали розірвану свідомість особи, стан її почуттів та вражень.

Nathalie Sarraute
Enfance

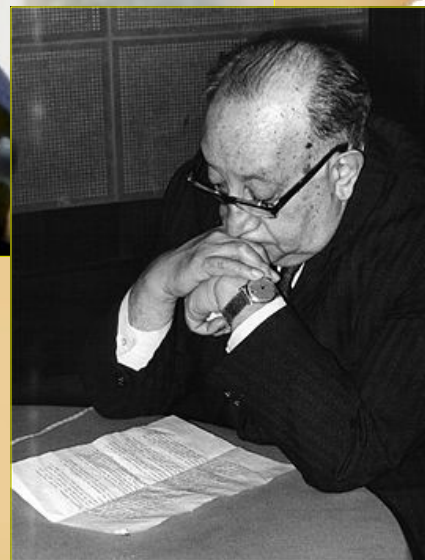
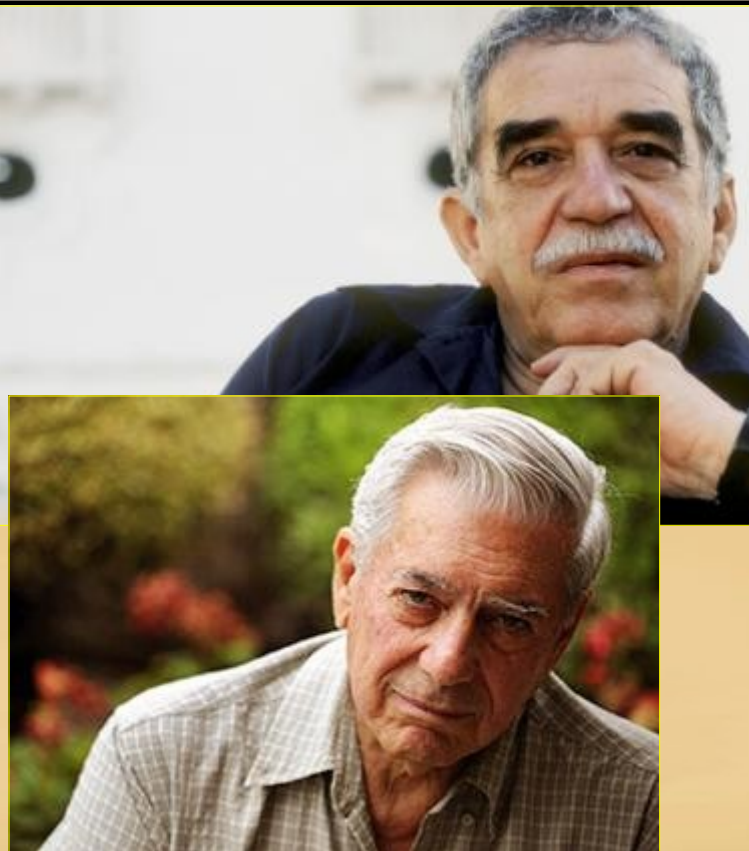
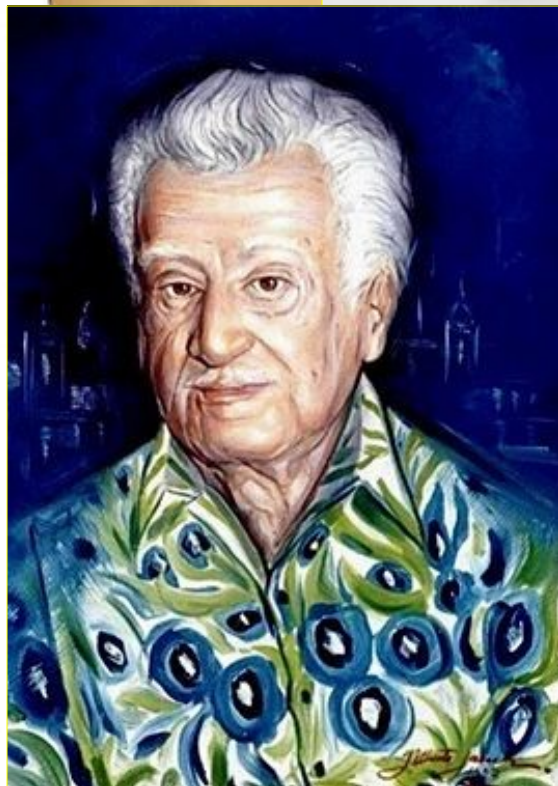
folio

В антиромані нема «відображеної дійсності», комфорту, сюжетних колізій, зав'язки чи розв'язки, нема героя; його вмотивованих вчинків, емоцій. В естетиці антироману важливе місце посідають прийоми безгеройної та безфабульної розповіді. Кожний із письменників використовує свою манеру письма, вдаючись то до зображення містичної влади речей над людьми (А. Роб-Грійє), то до «напіврозмов», потоку свідомості, внутрішньої діалогічності підсвідомого (Н. Саррот), то до мозаїки сприймань, захоплень, роздумів (М. Бютор).

Найбільш розвинувся в латиноамериканській літературі (А. Карпент'єр, Ж. Амаду, Г. Гарсія Маркес, М. Варгас Льоса, М. Астуріас та ін.). Особливу роль у творчості цих авторів відіграє міф, який виступає основою твору.

Помітним явищем у світовому процесі другої половини ХХ ст. став «магічний реалізм». Магічний реалізм – напрям, у якому органічно поєднуються елементи дійсного та уявного, реального і фантастичного, побутового та міфологічного, ймовірного і таємничого, повсякденного буття і вічності.